

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКИ
Кафедра мовознавства

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення кафедри мовознавства
26.08. 2025 року,
протокол № 1.

Завідувачка кафедри, докторка педагогічних
наук, професорка

Ольга НАГОРНА
26.08. 2025 року

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ЛЕКСИКОЛОГІЯ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів освітнього ступеня бакалавра
за спеціальністю 035 Філологія
спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
галузі знань 03 Гуманітарні науки

РОЗРОБНИК

Завідувачка кафедри мовознавства,
Докторка педагогічних наук,
професорка

_____ Ольга НАГОРНА
26.08. 2025 року

ПОГОДЖЕНО
Деканеса факультету управління та
економіки, кандидатка економічних
наук, доцентка

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО
26.08. 2025 року

м. Хмельницький
2025

Освітньо-професійна програма «Бакалавр»

Спеціальність 035 Філологія
спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
галузі знань 03 Гуманітарні науки
<http://www.univer.km.ua/kafmov>

Назва навчальної дисципліни	ЛЕКСИКОЛОГІЯ
Викладач	Лекційні, практичні заняття, екзамен: Ольга Нагорна, завідувачка кафедри мовознавства, докторка пед. наук, професорка (http://www.univer.km.ua/kafmov)
Контактна інформація та науковий профіль викладача	Електронна адреса: kafmov (під доменом univer.km.ua), olha-nahorna@ukr.net Профіль у соціальних мережах: Facebook ORCID: ID: https://orcid.org/0000-0003-1848-436
Інформаційні ресурси	Електронна бібліотека: http://elibrary.univer.km.ua/index.php
Консультації	Офлайн консультації: навчальний корпус №4, вул. Проскурівська, 57, ауд. 213; вівторок з 15.00 до 16.20; Онлайн консультації: за попередньою домовленістю електронною поштою у робочі дні з 9.00 до 17.00 Консультації – згідно із затвердженим розкладом.

Опис навчальної дисципліни

Цілі та особливості навчальної дисципліни	<p>1.1. Мета дисципліни «Лексикологія» – сформувати у здобувачів вищої освіти цілісну систему знань про словниковий склад сучасної англійської мови, закономірності його розвитку, функціонування, структуру, шляхи збагачення та систематизації. Курс спрямований на глибоке розуміння природи слова як основної одиниці мови та розвиток лінгвістичної компетенції, необхідної для професійної філологічної діяльності.</p> <p>1.2. Основні завдання дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ознайомити здобувачів освіти з теоретичними засадами лексикології як фундаментальної лінгвістичної науки та її місцем у системі загального мовознавства (зокрема її зв'язком із фонетикою, граматику, стилістикою та історією мови). - Сформувати у студентів професійно-лінгвістичну компетентність шляхом ознайомлення їх з різними методами та прийомами вивчення та аналізу лексичного складу мови в синхронії. - Ознайомити здобувачів освіти з етимологічними пластами англійської лексики, морфологічною структурою слів та способами словотвору. - Сформувати цілісне уявлення про системний характер словникового складу, висвітливши парадигматичні, синтагматичні та ієрархічні зв'язки між словами. - Ознайомити студентів із фразеологічним складом, стилістичною диференціацією лексики, а також територіальними варіантами та діалектами англійської мови. - Розвинути практичні навички роботи з сучасними лексикографічними
--	---

ресурсами, довідковою та науковою літературою, електронними джерелами для самостійного вирішення філологічних завдань.

1.3. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні базові поняття лексикології як галузі мовознавства;
- шляхи запозичення іншомовних слів та особливості їхньої асиміляції;
- типологію морфем в англійській мові, структурні типи англійських слів.
- способи словотворення в сучасній англійській мові;
- шляхи семантичного розвитку значення слова;
- погляди вітчизняних та закордонних науковців на фразеологічний склад англійської мови;
- основи стилістичної диференціації англійської лексики;
- історію розвитку англійської лексикографії та типологію сучасних словників.

вміти:

- виконувати різнобічний аналіз лексичних одиниць в сфері фіксації та функціонування;
- здійснювати етимологічний аналіз, розрізняючи питомі германські слова та запозичення, а також визначати ступінь їхньої асиміляції в мові;
- проводити морфемний аналіз слів, виокремлюючи корені, афікси та визначаючи тип основи;
- ідентифікувати спосіб творення лексичних одиниць (афіксація, конверсія, словоскладання, скорочення тощо);
- розрізняти прями та переносні значення слів, пояснюючи механізми семантичного зсуву (метафора, метонімія тощо);
- визначати системні зв'язки між лексичними одиницями, розрізняючи явища синонімії, антонімії та омонімії в конкретних контекстах;
- класифікувати фразеологічні одиниці за ступенем ідіоматичності та структурно-семантичними характеристиками;
- диференціювати лексику за стилістичним забарвленням, добираючи відповідні відповідники для офіційного, нейтрального або розмовного реєстрів спілкування;
- виявляти відмінності у вживанні лексики в основних територіальних варіантах англійської мови (зокрема British vs American English).
- ефективно використовувати різні типи словників для вирішення перекладацьких або філологічних завдань;

мати навички:

- застосування методів лексикологічного аналізу для з'ясування структури, походження та особливостей функціонування мовних одиниць у різних типах дискурсу;
- роботи з лексикографічними джерелами: швидкого пошуку та критичного відбору інформації в тлумачних, етимологічних, фразеологічних та фахових електронних словниках;
- самостійного наукового пошуку: аналізу та узагальнення поглядів наукових шкіл щодо дискусійних питань сучасної лексикології;
- інтерпретації лексичних інновацій: розпізнавання та тлумачення неологізмів у сучасному фаховому та науковому дискурсі.

Програмні компетентності, які

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики,

<p>здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни</p>	<p>перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК) ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 7. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземними мовами. ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК) ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ. ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні. ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється). ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань у різних сферах практичної діяльності.</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>ПР 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів. ПР 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності. ПР 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності. ПР 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. ПР 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.</p>
<p>Місце дисципліни в логічній схемі (Передреквізити і постреквізити навчальної дисципліни)</p>	<p>Курс навчання – 4-й, 8-й семестр. Тип дисципліни – обов'язкова. Для успішного опанування дисципліни студенти повинні володіти знаннями навчальних дисциплін «Практичний курс основної іноземної мови», «Стилістика», «Історія основної іноземної мови».</p>
<p>Обсяг навчальної дисципліни</p>	<p>4 кредити ЄКТС / 120 годин, у тому числі, самостійної роботи – 74 годин, практичних занять – 46 годин.</p>
<p>Форма навчання</p>	<p>денна</p>
<p>Мова викладання</p>	<p>англійська</p>

Формат вивчення навчальної дисципліни	Офлайн/онлайн: практичні заняття, виконання самостійної роботи, консультації, екзамен тощо. Для осіб із особливими освітніми потребами, у разі необхідності, розробляється індивідуальний формат вивчення навчальної дисципліни.			
Необхідне обладнання	Мультимедійний проектор, комп'ютер.			
Зміст навчальної дисципліни та організація поточного та підсумкового контролю	Години (лекції / практичні / СРС)	Тема	Методи навчання та форми поточного контролю	Максимальна кількість балів
	4 / 7	Lexicology as a Branch of Linguistics	Лекція-презентація. Робота з навчальною та довідковою літературою (посібники, словник лінгвістичних термінів, енциклопедії). Використання електронних ресурсів та онлайн-бібліотек. Індивідуальні завдання (начальні повідомлення за результатами мінідосліджень). Онлайн тестування, інтерактивні опитування.	Практичне заняття – 5 СРС – 2
	4 / 7	Etymological Analysis of Modern English Vocabulary	Лекція-презентація, лінгвістична карта. Проблемно-пошуковий метод (порівняльний аналіз понять «source of borrowing» та «origin of borrowing» на конкретних прикладах). Метод керованої дискусії. Робота з навчальною та довідковою літературою, електронними ресурсами. Технологія ментальних карт. Онлайн тестування, інтерактивні опитування. Практична робота з мовним матеріалом за темою. Індивідуальні завдання (мінідослідження). Презентації та групові проекти.	Практичні заняття – 5 СРС – 2
	4 / 8	The Morphemic Structure of the	Лекція-презентація. Інтерактивна бесіда.	Практичне заняття – 5

		English Word	Робота з навчальною, довідковою літературою та онлайн словниками. Методика аналізу за БС. Бліщопитування за ключовими термінами. Онлайн тестування, практикум з морфемного аналізу слів. Індивідуальні завдання (мінідослідження).	СРС – 2
	6 / 8	Word-Formation in Modern English	Лекція-презентація. Інтерактивна бесіда. Робота з довідковою літературою та електронними ресурсами. Онлайн тестування. Практична робота з мовним матеріалом за темою. Усне опитування, бліщопитування за ключовими термінами. Індивідуальні завдання (мінідослідження - аналіз структурних особливостей та семантики абревіатур у професійному дискурсі). Проектна робота «Словник неологізмів»: презентація нових слів, утворених шляхом телескопії (blending) або скорочення (shortening).	Практичні заняття – 5 СРС – 2
	6 / 8	Semasiology	Лекція-презентація. Інтерактивна бесіда. Робота з навчальною, довідковою літературою, словниками та інформаційними ресурсами Інтернет. Дослідницький метод. Компонентний аналіз, аналіз дефініцій, аналіз стилістичних фігур. Ментальні карти. Кейс-завдання (порівняльний аналіз давніх та сучасних значень слів для виявлення процесів extension/narrowing,	Практичні заняття – 5 СРС – 2

			elevation/degradation). Онлайн тестування. Практична робота з мовним матеріалом за темою. Індивідуальні завдання (аналіз зоосемізмів в англійській мові та їхніх культурних конотацій).	
	4 / 8	Semantic Groups of Words	Лекція-презентація. Інтерактивна бесіда. Робота з навчальною, довідковою літературою, словниками та інформаційними ресурсами Інтернет. Керована дискусія. Дискусійні питання (полісемія – перевага чи недолік мови, де закінчується полісемія і починається омонімія). Експрес-опитування за ключовими термінами теми. Онлайн тестування. Практична робота з мовним матеріалом за темою. Індивідуальні завдання.	Практичні заняття – 5 СРС – 2
	4 / 7	English Vocabulary as a System	Лекція-презентація. Інтерактивна бесіда. Робота з навчальною, довідковою літературою, словниками та інформаційними ресурсами Інтернет. Експрес-опитування за ключовими термінами теми. Онлайн тестування. Практична робота з мовним матеріалом за темою.	Практичне заняття – 5 СРС – 2
	4 / 7	Phraseology	Лекція-презентація. Інтерактивна бесіда. Робота з навчальною, довідковою літературою, словниками та інформаційними ресурсами Інтернет. Ментальна карта фразеологічної системи	Практичні заняття – 5 СРС – 2

			англійської мови. Експрес-опитування за ключовими термінами теми. Онлайн тестування. Практична робота з мовним матеріалом за темою.	
	4 / 7	Stylistic Layers of English Vocabulary	Лекція-презентація. Інтерактивна бесіда. Робота з навчальною, довідковою літературою, словниками та інформаційними ресурсами Інтернет. Ментальна карта стилістичної диференціації словникового складу англійської мови. Експрес-опитування за ключовими термінами теми. Онлайн тестування, виконання системи практичних вправ за темою.	Практичне заняття – 5 СРС – 2
	6 / 7	Lexicography Final Test	Лекція-презентація. Інтерактивна бесіда. Робота з навчальною, довідковою літературою, словниками та інформаційними ресурсами Інтернет. Експрес-опитування за ключовими термінами теми. Ментальна карта типології словників англійської мови. Онлайн тестування. Підсумковий тест до курсу «Лексикологія».	Практичне заняття – 5 СРС – 2
Рекомендовані джерела для вивчення навчальної дисципліни	<p>1. Закреницька Л.А. (уклад). English Lexicology. Навчально-методичний посібник для аудиторної та самостійної роботи. Хмельницький: ХГПА, 2025. 60 с.</p> <p>2. Ніколенко А.Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика. Вінниця: Нова Книга, 2007. 528 с.</p> <p>3. Квеселевич Д.І., Сасіна В.П. Практикум з лексикології сучасної англійської мови: навч. посібник. Вінниця: „Нова Книга”, 2001. 126 с.</p> <p>4. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Посібник для перекладацьких відділень вузів. Вінниця: «Нова книга», 2008. 248 с.</p>			

	<p>5. Гороть Є.І., Белова С.В. Notes on Modern English Lexicology. Нариси з лексикології сучасної англійської мови. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ.ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. 372 с.</p> <p>6. Закреницька Л., Мудрик Д. Неонімації в сучасному англо- та україномовному освітньому дискурсі. Сучасні проблеми філології та методології викладання в умовах євроінтеграції: матеріали II Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (Хмельницький, 11 травня, 2022 р.) С. 26-31. (304 с.)</p> <p>7. Мостовий М. І. Лексикологія англійської мови: [підруч. для ін-тів і фак. інозем. мов]. Харків : Основа, 1993 . 255 с.</p> <p>8. Crystal D. Words, Words, Words. Oxford: Oxford University Press, 2007. 224 p.</p> <p>9. Ganetska L. V. Lexi-Maker: Modern English Lexicology in Tables, Figures and Exercises. Київ: Ленвіт, 2004. 96 с.</p> <p>10. Plag I. Word-Formation in English. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. 264 p.</p> <p>11. Traugott E. C., Dasher R. B. Regularity in Semantic Change. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 340 p.</p> <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси Інтернет</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Britannica-Linguistics. URL: https://www.britannica.com/science/linguistics 2. English Corpora. https://www.english-corpora.org/ 3. Glossary of linguistic terms. URL: https://glossary.sil.org/ 4. Online Etymology Dictionary. URL: https://www.etymonline.com/ua 5. Oxford English Dictionary. URL: https://www.oed.com/?tl=true 6. Sketch Engine. URL: https://www.sketchengine.eu/ 7. The Free Dictionary-Idioms. URL: https://idioms.thefreedictionary.com/
<p style="text-align: center;">Методи навчання та форми поточного контролю</p>	<p><i>Методи навчання та форми поточного контролю, порядок накопичення балів визначені у робочій програмі та навчально-методичних матеріалах навчальної дисципліни «Лексикологія» (розміщені в електронній бібліотеці університету (http://elibrary.univer.km.ua/index.php))</i></p> <p>Під час практичних занять застосовуються такі методи: Лекція-презентація, інтерактивна бесіда, логічні методи (аналіз, синтез, спостереження, моделювання), дослідницький метод, ментальні карти, робота з довідковою літературою.</p> <p>Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:</p> <p>Усне опитування:</p> <ul style="list-style-type: none"> - короткі відповіді на запитання викладача під час лекційних та практичних занять (визначення термінів, ілюстрування лексичних явищ власними прикладами). <p>Письмове опитування:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконання тестових завдань, відкритих і закритих питань. <p>Онлайн-тестування:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання платформ Всеосвіта, Kahoot для перевірки засвоєння матеріалу. <p>Експрес-опитування:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Quiz-тести (Kahoot), бліцопитування за ключовими термінами теми. <p>Індивідуальні завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розробка навчальних повідомлень та практичних вправ для взаємного навчання (peer learning).

<p>Політика щодо дедлайнів та здобуття балів за пропущені заняття</p>	<p>Здобуття балів за пропущені практичні заняття відбувається у порядку, визначеному Положенням про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (у новій редакції), затверджене рішенням Вченої ради від 29.08.2025 р., протокол №1, введене в дію наказом від 29.08.2025 р №523/25. (https://surli.cc/qkkomi).</p> <p>Завдання та формат виконання визначені у робочій програмі та навчально-методичних матеріалах навчальної дисципліни «Лексикологія» (розміщені в електронній бібліотеці університету (http://elibrary.univer.km.ua/index.php))</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Питання для підсумкового контролю наведені у навчально-методичних матеріалах дисципліни «Лексикологія» та в електронній бібліотеці університету (http://elibrary.univer.km.ua/index.php)</p> <p>Екзамен усний. Структура білету включає відповідь на два питання різних модулів теоретичної частини курсу та виконання практичного завдання.</p>
<p>Критерії оцінювання</p>	<p>1. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (у новій редакції), затверджене рішенням Вченої ради від 29.08.2025 р., протокол №1, введене в дію наказом від 29.08.2025 р №523/25. (https://surli.cc/qkkomi).</p> <p>2. Положення про систему рейтингового оцінювання результатів освітньої діяльності здобувачів вищої освіти у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (в редакції рішення вченої ради ХУУП імені Леоніда Юзькова від 27 червня 2024 року, протокол №17, уведеного в дію наказом від 27 червня 2024 року № 449/24) (https://surl.lu/beyqoj)</p>
<p>Порядок отримання додаткових балів</p>	<p>Студент може отримати додаткові бали за участь у: конкурсі, науково-практичній конференції, тренінгу, турнірі, брейн-рингу тощо, за публікацію наукової статті за тематикою, пов'язаною з навчальною дисципліною.</p>
<p>Політика академічної доброчесності</p>	<p>Розділ «Академічна доброчесність» на сайті Університету (https://surl.lu/hmoqck)</p>
<p>Політика врегулювання конфліктів</p>	<p>Етичний кодекс Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, затверджений рішенням вченої ради університету 27 травня 2020 року, протокол № 9, введений в дію наказом від 27.05.2020 р. № 201/20 (https://surl.li/gtmyls)</p>
<p>Зворотній зв'язок</p>	<p>1) Під час аудиторних занять, консультацій.</p> <p>2) За допомогою анкетування після завершення вивчення навчальної дисципліни, регулярних анкетувань студентів, що проводяться в університеті.</p>

Обліковий обсяг 0,5 ум.др.арк.